

Сергій Михайлович ДАНИЛО,
кандидат юридичних наук

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ОСОБИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ

Досліджено нормативно-правові засади проведення обшуку, наголошуючи на процесуальній природі цієї слідчої (розшукової) дії та важливості дотримання законності, пропорційності та обґрунтованості. Розглянуто потенційні ризики порушення права особи на недоторканність житла, забезпечення ефективного судового контролю за процесом надання дозволу на проведення обшуку, а також дотримання засади змагальності сторін у кримінальному провадженні. Порівняльний аналіз правових норм та судової практики надає змогу окреслити існуючі правові колізії та їхній вплив на забезпечення процесуальних гарантій під час проведення обшуку.

Ключові слова: обшук житла чи іншого володіння особи, права особи, адвокат, захисник, слідчі (розшукові) дії, відеофіксація, правнича допомога.

Постановка проблеми. Імплементація векторів забезпечення неухильного дотримання фундаментальних прав, свобод та законних інтересів людини, що корелюють з імперативними приписами Конституції України та нормами міжнародного права, знаходить свою детальну артикуляцію в ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України). Зокрема, вони охоплюють: забезпечення ефективного захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень; гарантування непорушності прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження; створення передумов для швидкого, всебічного, об'єктивного й неупередженого розслідування та судового розгляду. Ці положення спрямовані на забезпечення невідворотності юридичної відповідальності для кожної особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, у межах доведеної вини. При цьому важливим є

виключення можливості безпідставного обвинувачення чи засудження невинуватих осіб, а також унеможливлення застосування невинуватого процесуального примусу. Отже, кожному учаснику кримінального провадження мають бути забезпечені належні юридичні гарантії, що відповідають верховенству права та міжнародним стандартам у сфері прав людини.

Слідчі (розшукові) дії відіграють фундаментальну роль у процесі формування доказової бази, необхідної для встановлення всіх обставин учинення кримінального правопорушення, а отже, й доведення вини особи та притягнення її до відповідальності. З іншого боку, не менш важливим аспектом є забезпечення гарантованих прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження. Тож не випадково науковцями пильна увагу приділена проблематиці визначення критеріїв правомірності обмеження прав і свобод особи під час проведення обшуку житла чи іншого володіння. Зокрема, актуальним залишається питання щодо умов, за яких проведення слідчих (розшукових) дій відповідає вимогам законності, обґрунтованості та процесуальній доцільності, а також щодо механізмів, які забезпечують їхню відповідність встановленим правовим стандартам та запобігають можливим зловживанням чи порушенням прав людини у кримінальному провадженні.

Проблематика забезпечення гарантованих прав, свобод та законних інтересів особи, залучених захисника, законного представника до проведення обшуку житла чи іншого володіння традиційно посідає чільне місце в дискурсі правової доктрини, викликаючи підвищену увагу з боку науковців та практиків. Це зумовлено потенційною загрозою суттєвого обмеження фундаментальних прав і свобод особи, а також ризиком неправомірного втручання правоохоронних органів у сферу її приватного життя. Тож проблематика забезпечення прав і свобод особи під час проведення обшуку як однієї з найбільш інтенсивних за ступенем втручання слідчих (розшукових) дій, що належить до заходів процесуального примусу, вимагає особливої уваги. Саме під час обшуку найбільш істотно обмежується право на недоторканність особи, її житла чи іншого володіння тощо. Окреслені чинники зумовлюють критичну необхідність детальної нормативної регламентації правових підстав, процедури проведення обшуку, визначення меж дискреційних повноважень сторони обвинувачення та слідчого судді, а також запровадження дієвих механізмів реалізації процесуальних гарантій особи.

Питання забезпечення прав і законних інтересів учасників кримінального провадження під час проведення слідчих (розшукових) дій розглядались у наукових дослідженнях Ю. П. Аленіна, В. І. Галагана, О. В. Капліної, В. П. Кушпіта, Л. М. Лобойка, Д. Й. Никифорчука, В. Т. Нора, В. О. Попелюшка, В. М. Тертишника, В. В. Тіщенка, В. Ю. Шепітька, М. Є. Шумила та багатьох інших науковців. Проблематика забезпечення прав і законних інтересів учасників під час проведення обшуку привертала увагу таких вчених, як: О. Л. Дульський, І. В. Гловюк, Є. Д. Лук'янчиков, О. Ю. Татаров, Л.

Д. Удалова, В. І. Фаринник, Ю. М. Чорноус та інших. Праці зазначених учених є фундаментальними та стали підґрунтям для подальших досліджень у цій сфері. Водночас чимало аспектів забезпечення прав і законних інтересів учасників кримінального провадження під час проведення обшуку житла чи іншого володіння наразі розроблено недостатньо або ж не мають однозначного вирішення у правозастосовній практиці.

Мета статті полягає в дослідженні питань забезпечення прав та законних інтересів особи під час проведення обшуку в житлі чи іншому володінні.

Виклад основного матеріалу. Декларативне проголошення людини як найвищої соціальної цінності та формальне закріплення її фундаментальних прав і свобод у конституційному полі, при цьому без належних механізмів їх реалізації, ризикує залишитися лише порожньою риторикою. Як слушно зазначила О. Ф. Скакун, «теоретичне визнання прав без їх практичного забезпечення є фікцією»¹. Тож дійсно є потреба у дієвому забезпеченні проголошених прав, що й зумовлює підвищений інтерес до проблематики правових гарантій, особливо у контексті кримінально-правової сфери. Справжня цінність прав людини розкривається лише тоді, коли вони знаходять повноцінне та безперешкодне втілення в реальних суспільних відносинах, стаючи невід'ємною частиною повсякденного життя. Саме тому питання гарантування прав і свобод людини є предметом пильної уваги не лише теоретиків права, а і юристів-практиків, правозахисників та широкого кола громадськості. Адже необхідність розроблення ефективних правових механізмів захисту прав, свобод та законних інтересів людини, їх постійне вдосконалення та адаптація до мінливих суспільних умов є ключовим завданням для розбудови правової держави.

Згідно з концептуальними положеннями, висунутими Л. М. Лобойком, система ефективного функціонування кримінального процесу як цілісного механізму ґрунтується на синергетичній взаємодії двох ключових компонентів: гарантій прав та інтересів особи, що перебуває в орбіті кримінального переслідування, та гарантій ефективної діяльності органів, наділених повноваженнями здійснення кримінального провадження. У такому контексті гарантії прав особи є не лише як інструмент захисту від свавілля, але і як фундаментальна умова легітимності кримінального процесу. Водночас гарантії ефективної діяльності правоохоронних органів забезпечують належне виконання їхніх функцій, запобігаючи зловживанням і забезпечуючи невідворотність покарання за вчинені злочини. Отже, лише їхня інтеграція та взаємозумовленість утворюють ту необхідну архітектуру, що забезпечує належне функціонування кримінального процесу, де дотримання прав людини та ефективність правосуддя є невід'ємними складовими². У контексті кримінального провадження

¹ Скакун О. Ф. Теорія держави і права. Харків : Консум ; Ун-т внутр. справ, 2000.

² Лобойко Л. М. Методи кримінально-процесуального права : монографія. Дніпропетровськ : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2006. С. 38-39.

механізм захисту прав та законних інтересів особи повинен функціонувати в режимі перманентної активності, оскільки його фундаментальне призначення полягає як у зміцненні поваги до людської гідності, дотриманні законності, недоторканності приватного життя, так і забезпеченні безумовного реагування на будь-які випадки порушення прав і свобод особи. Інакше кажучи, це не просто реактивний, а проактивний процес, що передбачає постійний моніторинг та оцінку ситуації з метою запобігання потенційним порушенням прав людини у сфері кримінального процесу.

Суб'єктами, що формують систему забезпечення та захисту конституційних прав і свобод людини, є широкий спектр державних інституцій, охоплюючи представників судової гілки влади, правоохоронних органів та правозахисних організацій. Їхня ключова місія полягає у забезпеченні ефективного функціонування зазначеного механізму, що вимагає не лише неухильного дотримання законодавчих норм, а й виявлення високого рівня професійної компетентності та моральної відповідальності.

Стосовно забезпечення прав та законних інтересів особи під час проведення обшуку в кримінальному провадженні, йдеться про складну, багатогранну діяльність уповноважених законом суб'єктів, спрямовану на створення оптимальних умов для реалізації цих прав. Це передбачає не лише активне сприяння у здійсненні прав, а й неухильне утримання від будь-яких дій, що можуть необґрунтовано обмежити або порушити ці права. У випадку допущення таких порушень на перший план виходить необхідність оперативного та ефективного застосування заходів для захисту законних інтересів правомочного суб'єкта та відновлення його порушеного права. Тож це не просто пасивне спостереження за дотриманням прав, а активна, превентивна діяльність, спрямована на недопущення їх порушень.

Гарантією ж забезпечення дотримання прав та законних інтересів учасників обшуку в кримінальному провадженні є надання відповідному суб'єкту, залученому або допущеному до проведення цієї слідчої (розшукової) дії, дієвих засобів протидії їх порушенню. Це є аксіоматичним, оскільки ефективне забезпечення будь-якого права або законного інтересу можливе лише за наявності чітко визначеного та безперервно функціонуючого механізму їх безумовної реалізації, що містить не лише правові норми, але й практичні інструменти їх застосування¹.

У контексті забезпечення законності під час проведення обшуку, надання професійної правничої допомоги ключову роль відіграє адвокатура, яка є гарантом дотримання прав і свобод учасників вказаної слідчої (розшукової) дії. В умовах динамічного державотворення та формування правових інститутів в Україні питання ефективності

¹ Дульський О. Л. Забезпечення стороною захисту дотримання прав та законних інтересів учасників проведення обшуку : дис. ... д-ра філософії : 081 «Право» / Нац. акад. внутр. справ. Одеса, 2020. С. 86.

адвокатської діяльності набувають особливої актуальності. Адже належний захист у кримінальному процесі є не просто важливим елементом, а становить невід'ємну складову державного та суспільного розвитку, фундаментом для побудови демократичної, правової держави. Саме від рівня професіоналізму та незалежності адвокатури залежить не лише якість захисту прав та законних інтересів окремих осіб, а й довіра громадян до системи правосуддя в цілому. Отже, адвокатура є не лише інструментом захисту, а й важливим елементом стримувань і противаг у системі кримінального судочинства, сприяючи забезпеченню балансу між інтересами держави та правами особи¹.

Проведення обшуку житла чи іншого володіння особи є слідчою (розшуковою) дією зі значним ступенем втручання в особисте життя особи, тому має здійснюватися з дотриманням такої обов'язкової умови, як присутність щонайменше двох незаінтересованих понять, незалежно від застосування технічних засобів фіксації відповідної процесуальної дії². Ця вимога є імперативною та покликана забезпечити об'єктивність, прозорість та легітимність проведення вказаної процесуальної дії, а також мінімізуючи ризик зловживань та фальсифікацій. Інакше кажучи, присутність понять є не просто формальною процедурою, а й важливим стримувальним чинником, що забезпечує дотримання прав та законних інтересів особи, чие житло чи інше володіння піддається обшуку.

Як зауважив В. П. Кушпін, легітимність фактичних даних, отриманих у результаті обшуку, прямо пропорційна неухильному дотриманню імперативних норм Кримінального процесуального кодексу України. Цей принцип поширюється як на етап розгляду слідчим суддею клопотання про проведення обшуку, так і на безпосереднє виконання цієї слідчої дії, вимагаючи ретельного дотримання встановлених процедурних гарантій³. Зауважимо, що під час проведення обшуку імперативний обов'язок забезпечення дотримання прав та законних інтересів особи покладається на слідчого та прокурора як суб'єктів, відповідальних за законність проведення цієї слідчої (розшукової) дії.

Щодо забезпечення присутності осіб, чиї права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені під час проведення обшуку (ч. 3 ст. 223 КПК України), слід зазначити, що найчастіше мова йде про власника житла або іншого володіння. Саме тому його участь є невід'ємною гарантією легітимності та об'єктивності відображення результатів цієї слідчої

¹ Дульський О. Л. Кримінально-правові та кримінально-процесуальні проблеми здійснення адвокатської діяльності. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 17 листоп. 2018 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (голова) та ін. Одеса, 2018. С. 668–670.

² Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-17 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17> (дата звернення: 11.05.2023).

³ Кушпін В. П. Щодо проблемних питань проведення процедури обшуку. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 4. С. 429.

(розшукової) дії, а також неухильного дотримання приписів кримінального процесуального законодавства¹.

Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) наголошує, що держави, реалізуючи свої зобов'язання щодо запобігання кримінальним правопорушенням та забезпечення ефективного захисту прав і свобод інших осіб, мають право вживати превентивних заходів, зокрема проведення обшуків. Такі дії за певних умов можуть передбачати залучення спеціалізованих підрозділів правоохоронних органів у межах реалізації цілей як спеціальної, так і загальної превенції. Водночас, з огляду на глибоке втручання в приватне життя осіб, котрі зазнають подібного втручання, національні правові системи повинні передбачати наявність достатніх та ефективних запобіжників, які б гарантували захист від потенційного свавілля чи зловживань з боку державних органів².

За допомогою аналізу юриспруденції ЄСПЛ виявлена наявність усталеної низки прецедентних рішень, що регламентують критерії допустимості обмежень права на недоторканність житла та іншого володіння особи, а також втручання у сферу приватного життя. Зазначені прецедентні позиції охоплюють такі ключові аспекти:

1. Імперативність судового санкціонування обмежень. Обмеження прав, свобод та законних інтересів особи допускається виключно на підставі судового рішення, що забезпечує належний рівень правового захисту від свавільного втручання органів державної влади. При цьому судові рішення має ґрунтуватися та відповідати законодавчим вимогам, адже в іншому разі отримані докази будуть визнані недопустимими. В цьому аспекті слід враховувати той факт, що відповідно до ч. 4 ст. 234 КПК України клопотання про обшук розглядається у суді в день його надходження за участю слідчого або прокурора. Тобто клопотання про обшук повинно розглядатися, по-перше, слідчим суддею місцевого суду за обов'язкової участі сторони, яка це ініціювала; по-друге, здійснюватися за допомогою технічної фіксації. В іншому разі отримані докази будуть визнані судом недопустимими у зв'язку з порушенням отримання дозволу на проведення обшуку. Наочним прикладом цього є позиція колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду. Зокрема, прокурор у касаційній скарзі вказував на необґрунтованість визнання протоколу обшуку офісного приміщення та всі документи, які отримано в результаті його проведення, з підстав того, що розгляд відповідного клопотання слідчого було здійснено слідчим суддею без аудіофіксації судового засідання та без участі слідчого або прокурора. Водночас у ході дослідження

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : наук.-практ. коментар / [О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін.]; за заг. ред. В. Я. Тація. Харків : Право, 2012. Т. 1. С. 551.

² Справа «Багієва проти України» (заява № 41085/05) : рішення Європейського суду з прав людини від 28.04.2016 (остаточне від 28.06.2016). URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-171865%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-171865%22]}) (дата звернення: 12.05.2023).

Case of «Vinks and Ribicka v. Latvia» (Application No. 28926/10) : Judgment of the European Court of Human Rights of 30 January 2020 (Final of 30 May 2020) // HUDOC : сайт. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22itemid%22:\[%22002-12699%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22itemid%22:[%22002-12699%22]}) (дата звернення: 14.05.2023).

вказаних матеріалів судового провадження суд першої інстанції встановив, що розгляд клопотання слідчого про надання дозволу на обшук було здійснено з істотним порушення КПК України, без участі слідчого або прокурора та у зв'язку з цим без повної фіксації судового засідання. Колегія суддів погоджується із висновком судів попередніх інстанцій щодо визнання цього доказу недопустимим¹.

2. Вимоги до деталізації судового рішення. Судове рішення, що санкціонує процесуальні дії в житті особи, повинно містити вичерпний перелік предметів, що підлягають вилученню. Така вимога спрямована на запобігання надмірному та невиннованому обмеженню права власності та мінімізацію втручання у приватну сферу.

3. Принцип пропорційності втручання. Будь-яке втручання органів державної влади повинно бути пропорційним легітимній меті, яку воно переслідує. Оцінка пропорційності передбачає зважування суспільного інтересу та індивідуальних прав особи з метою забезпечення справедливого балансу.

4. Заборона розголошення відомостей про приватне життя. Інформація про приватне життя особи, отримана внаслідок законного втручання, підлягає режиму конфіденційності. Розголошення таких відомостей без належної правової підстави є неприпустимим та становить порушення права на приватність. **Прикладами таких рішень** ЄСПЛ є справа «Варга проти Румунії»², справа «Юлії Стефанової проти Болгарії»³, справа «Смірнова проти Росії»⁴ та інші.

Більшість із цих прецедентів було інкорпоровано в національне законодавство України, зокрема положення статей 234, 235 КПК України, що визначають умови відмови слідчого судді в задоволенні клопотання про обшук та вимоги до мотивування ухвали про надання дозволу на проведення цієї слідчої (розшукової) дії. А оскільки проведення обшуку супроводжується істотним обмеженням конституційного права особи на недоторканність житла чи іншого володіння, то й справедливо особлива увага приділяється процесуальній діяльності захисника⁵.

Вимога щодо присутності адвоката під час обшуку житла чи іншого володіння створює для слідчого необхідність оперативного забезпечення участі захисника. У випадку, коли підозрюваний вже має захисника,

¹ Постанова колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 21.03.2023 : справа № 336/941/19, провадження № 51-298км23 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109871663> (дата звернення: 15.05.2023).

² Case of «Varga v. Romania» (Application No. 73957/01) : Judgment of the European Court of Human Rights of 7 June 2008 // HUDOC : сайт. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-123847%22%5D%7D> (дата звернення: 13.05.2023).

³ Case of «Iliya Stefanov v. Bulgaria» (Application No. 71362/1) : Judgment of the European Court of Human Rights of 22 May 2008 (Final of 22 August 2008) // HUDOC : сайт. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-86449%22%5D%7D> (дата звернення: 12.05.2023).

⁴ Case of «Smirnov v. Russia» (Application No. 71362/1) : Judgment of the European Court of Human Rights of 7 June 2007 (Final of 12 November 2007) // HUDOC : сайт. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-80953%22%5D%7D> (дата звернення: 13.05.2023).

⁵ Дульський О. Л. Захисник як учасник проведення обшуку. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2019. Вип. 1 (85). С. 95.

допущеного до участі в кримінальному провадженні, слідчий зобов'язаний повідомити його про необхідність невідкладного прибуття на місце проведення обшуку. Однак процесуальна колізія полягає в тому, що законодавчо не визначено часовий інтервал, протягом якого захисник повинен прибути на місце обшуку. Хоча абз. 2 ч. 5 ст. 236 КПК України встановлює тригодинний строк для прибуття адвоката при обшуку особи, аналогічна норма для обшуку житла чи іншого володіння особи відсутня. Ця законодавча прогалина хоча й ускладнює забезпечення раптовості та оперативності обшуку, але не може слугувати підставою для нівелювання прав та законних інтересів особи, щодо якої проводиться обшук¹. Звичайно, беззаперечним є той факт, що превентивне інформування сторони захисту про заплановане проведення обшуку житла чи іншого володіння особи потенційно здатне спричинити шкоду інтересам розслідування, зокрема шляхом нівелювання ефекту несподіванки та оперативності, які є імперативними тактичними елементами обшуку. Водночас, усвідомлюючи нагальну потребу в негайному початку проведення обшуку житла чи іншого володіння особи, на протигагу встановленому тригодинному терміну для прибуття захисника при необхідності здійснення обшуку особи, передбаченому ч. 5 ст. 236 КПК України, вважаємо за необхідне акцентувати увагу на необхідності запровадження додаткових механізмів, спрямованих на забезпечення прав та законних інтересів особи під час проведення обшуку житла чи іншого володіння особи.

Із аналізу положень абз. 3 ч. 3 ст. 236 КПК України випливає, що особа, в житлі чи іншому володінні якої планується проведення обшуку, має невід'ємне право на отримання кваліфікованої правничої допомоги. Це означає, що їй надається можливість оперативно проінформувати свого захисника про факт проведення обшуку та скористатися його консультаціями. Проте у випадку висловлення особою бажання щодо особистої присутності її захисника під час проведення обшуку та з огляду на об'єктивну неможливість відтермінування початку цієї процесуальної дії до прибуття захисника, вважаємо за необхідне акцентувати увагу на положеннях ч. 10 ст. 236 КПК України. Відповідно до приписів цієї статті обшук житла чи іншого володіння особи на підставі ухвали слідчого судді підлягає обов'язковій фіксації за допомогою аудіо- та відеозапису. Таким чином, навіть за відсутності захисника на початку обшуку його хід та результати будуть задокументовані, що забезпечує можливість подальшого аналізу правомірності дій учасників обшуку.

Вважаємо за необхідне запропонувати такий алгоритм дій: у разі висловлення особою волевиявлення щодо забезпечення особистої участі захисника під час проведення обшуку житла чи іншого володіння слідчий, прокурор зобов'язані невідкладно проінформувати захисника та неухильно дотримуватись встановленого процесуального порядку проведення обшуку.

¹ Дульський О. Л. Захисник як учасник проведення обшуку. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2019. Вип. 1 (85). С. 99-100.

З метою мінімізації потенційних порушень прав особи необхідно передбачити можливість подальшого допуску захисника до місця проведення обшуку відразу після його прибуття. Тож для гарантування належного рівня захисту прав та законних інтересів особи, в житлі чи іншому володінні якої проводився обшук, вбачається доцільним після його завершення, окрім надання передбаченої законом копії протоколу обшуку, забезпечити надання відеозапису, здійсненого відповідно до ч. 10 ст. 236 КПК України. Зазначене дасть змогу захиснику отримати повне та об'єктивне уявлення про дії учасників обшуку, а також про події, що відбувалися до моменту його особистого прибуття, що є необхідним для ефективної реалізації функції захисту.

Висновки. Зважаючи на викладені аргументи, можна зробити висновок, що для забезпечення балансу між ефективністю проведення обшуку житла чи іншого володіння та захистом прав особи під час його здійснення, необхідно застосувати комплексний підхід. Ключовим елементом цього підходу є використання відеофіксації обшуку відповідно до ч. 10 ст. 236 КПК України. Тож для забезпечення прозорості та відкритості процесу проведення обшуку необхідно після його завершення надати захиснику відеозапис цього обшуку.

Таким чином, запропонований алгоритм дій, що містить невідкладне інформування захисника, допуск захисника до місця обшуку після його прибуття та надання відеозапису після його завершення, дасть змогу забезпечити належний рівень захисту прав та законних інтересів особи, в житлі чи іншому володінні якої проводився обшук.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дульський О. Л. Забезпечення стороною захисту дотримання прав та законних інтересів учасників проведення обшуку : дис. ... д-ра філософії : 081 «Право» / Нац. акад. внутр. справ. Одеса, 2020. 275 с.
2. Дульський О. Л. Захисник як учасник проведення обшуку. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2019. Вип. 1 (85). С. 94–104.
3. Дульський О. Л. Кримінально-правові та кримінально-процесуальні проблеми здійснення адвокатської діяльності. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 17 листоп. 2018 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (голова) та ін. Одеса, 2018. С. 668–670.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-17 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17> (дата звернення: 11.05.2023).
5. Кримінальний процесуальний кодекс України : наук.-практ. коментар / [О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація. Харків : Право, 2012. Т. 1. 768 с.

6. Кушпін В. П. Щодо проблемних питань проведення процедури обшуку. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 4. С. 416–429.
7. Лобойко Л. М. Методи кримінально-процесуального права : монографія. Дніпропетровськ : Дніпропетр. Держ. ун-т внутр. справ, 2006. 352 с.
8. Постанова колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 21.03.2023 : справа № 336/941/19, провадження № 51-298км23 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109871663> (дата звернення: 15.05.2023).
9. Скакун О. Ф. Теорія держави і права. Харків : Консум ; Ун-т внутр. справ, 2000. 704 с.
10. Справа «Багієва проти України» (заява № 41085/05) : рішення Європейського суду з прав людини від 28.04.2016 (остаточне від 28.06.2016). URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-171865%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-171865%22]}) (дата звернення: 12.05.2023).
11. Case of «Iliya Stefanov v. Bulgaria» (Application No. 71362/1) : Judgment of the European Court of Human Rights of 22 May 2008 (Final of 22 August 2008) // HUDOC : сайт. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-86449%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-86449%22]}) (дата звернення: 12.05.2023).
12. Case of «Smirnov v. Russia» (Application No. 71362/1) : Judgment of the European Court of Human Rights of 7 June 2007 (Final of 12 November 2007) // HUDOC : сайт. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-80953%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-80953%22]}) (дата звернення: 13.05.2023).
13. Case of «Varga v. Romania» (Application No. 73957/01) : Judgment of the European Court of Human Rights of 7 June 2008 // HUDOC : сайт. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-123847%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-123847%22]}) (дата звернення: 13.05.2023).
14. Case of «Vinks and Ribicka v. Latvia» (Application No. 28926/10) : Judgment of the European Court of Human Rights of 30 January 2020 (Final of 30 May 2020) // HUDOC : сайт. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22itemid%22:\[%22002-12699%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22itemid%22:[%22002-12699%22]}) (дата звернення: 14.05.2023).

Стаття надійшла до редакції 10.07.2023

Serhii DANYLO,

PhD in Law,

(*Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine*)

ENSURING THE RIGHTS AND LEGITIMATE INTERESTS DURING A SEARCH OF A DWELLING OR OTHER PROPERTY

The author analyzes the legal framework for conducting searches,

emphasizing the procedural nature of this investigative action and the importance of observing the law, proportionality, and validity. The author also examines the potential risks of violating the right to the inviolability of one's home and ensures effective judicial control over the process of granting a search warrant. Additionally, the author observes the principle of adversariality of the parties in criminal proceedings. Through a comparative analysis of legal provisions and case law, the author outlines existing legal conflicts and their impact on procedural guarantees during a search.

Keywords: *search of a person's dwelling or other property, rights of a person, lawyer, defense counsel, investigative actions, video recording, legal aid.*